

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA**

Labdaros ir paramos fondui „Nevyriausybinų
organizacijų informacijos ir paramos centrai“
Odminių g. 12, Vilnius

2007-03-23 Nr.(7.2-53)-SD-3298
Į 2007-02-27 Nr. 27-1245

Kopija
Lietuvos Respublikos Vyriausybei

**DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ INFORMACIJOS IR PARAMOS CENTRO
KREIPIMOSI**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Teisingumo ministerija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2007 m. vasario 27 d. pavedimą Nr. 27-1245, pagal kompetenciją išnagrinėjo Jūsų 2007 m. vasario 22 d. kreipimąsi dėl savanoriško darbo plėtros galimybių Lietuvoje. Teikiame šią nuomonę dėl minėtame kreipimesi keliamų klausimų. Teisingumo ministerijos nuomonė pridedama.

Sutinkame su Jūsų nuomone, kad neesant savanoriškų darbų teisinio reglamentavimo yra sudėtingiau atskirti teisinius santykius, atsirandančius tarp savanoriško darbo organizatorių ir savanorių, bei darbo teisinius santykius ir juos tinkamai įforminti. Praktikoje nėra itin paprasta nustatyti, ar konkretūs teisiniai santykiai pasižymi darbo teisinių santykių požymiais, nurodytais Lietuvos Respublikos darbo kodekso 93 straipsnyje (nustačius tokius požymius teisiniai santykiai turėtų būti įforminti darbo sutartimi). Taip pat tokia situacija apsunkina kontroliuojančių institucijų darbą. Tačiau, jokių būdu nemanome, kad tokio reglamentavimo nebuvimas užkerta kelią organizuoti šiuos darbus. Įvertinant tai, kad savanoriški darbai yra civiliniai teisiniai santykiai, jiems taikomas Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Šio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, taip pat sudaryti ir Civilinio kodekso nenumatytas sutartis. Remiantis šio kodekso nustatytomis bendrosiomis sutarčių teisės normomis bei kitomis nuostatomis ir turėtų būti

„Viesieji darbai“

sudaromos sutartys dėl savanoriško darbo.

Taip pat dar kartą akcentuojame, kad kiekvienu atveju turėtų būti įvertinta, ar konkretūs teisiniai santykiai neturi darbo teisinių santykių požymių. Jei Jums iškils neaiškumų, ar konkretūs teisiniai santykiai nepasižymi darbo teisinių santykių požymiais, prašome kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją (Algirdo g. 19, Vilnius, konsultacijų telefonas (8-5) 213 97 72).

PRIDEDAMA. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2007-03-07 raštas Nr. (1.11)-7R-2580, 2 lapai.

~~Ministerijos valstybės sekretorius~~

Rimantas Kairelis

R.Lukaševičius, tel. 266 42 29, el.p. rlukasevicius@socmin.lt

J.Vitkauskienė, tel. 266 42 29, el.p. pjvitkauskiene@socmin.lt

2007-03-13

GAUŠIA
92-475

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Juridinių asmenų registras. Kodas 188604955. Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius. Tel. (8 5) 266 2933.

Faks. (8 5) 262 5940. El.p. tminfo@tic.lt

Atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB Vilniaus bankas, banko kodas 70440

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2007-03-07 Nr. (A.M.)-PR-1580

I 2007-02-27 Nr. 27-1245

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL VYRIAUSYBĖS KANCLERIO PAVEDIMO

Teisingumo ministerija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2007 m. vasario 27 d. pavedimą Nr. 27-1245, pagal kompetenciją teikia šią nuomonę dėl Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro 2007 m. vasario 22 d. kreipimesi keliamų klausimų.

Lietuvos Respublikos Seimas 2006 m. lapkričio 21 d. Darbo kodekso 98 straipsnio pakeitimo įstatymu Nr. X-913 Darbo kodekso 98 straipsnio 2 dalį pripažino netekusia galios. Iki šio įstatymo įsigaliojimo Darbo kodekso 98 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta, kad nelegaliu darbu nelaikomi pagalbos (talkos) ir savanoriški darbai, o Vyriausybei buvo suteikti įgaliojimai nustatyti savanoriškų darbų atlikimo tvarką ir sąlygas.

Susipažinus su Darbo kodekso 98 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto rengimo medžiaga (šią medžiagą galima rasti Lietuvos Respublikos Seimo internetiniame tinklapyje www.lrs.lt), galima spręsti, kad šio įstatymo projekto tikslas nebuvo pripažinti savanoriškus darbus nelegaliu darbu. Minėto įstatymo projekto rengimo metu buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad nelegaliu darbu nelaikytini ne tik savanoriški, pagalbos (talkos) darbai, bet ir rangos, autorinės ar kitos civilinės sutarties pagrindu atliekami darbai, kurie neturi darbo teisės reguliuojamų darbo santykių požymių, todėl nuspręsta Darbo kodekse atsisakyti nuostatų, kurios nėra darbo teisės reguliavimo dalykas. Pažymėtina, kad Darbo kodekso 98 straipsnio 2 dalies pripažinimas netekusia galios nereiškia, kad pagal dabar galiojantį teisinį reguliavimą savanoriški darbai yra laikomi nelegaliu darbu. Darbo kodekso 98 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad nelegaliu darbu laikomas darbas esant Darbo kodekso 93 straipsnyje nustatytiems *darbo sutarties požymiams*, dirbamas nesudarius darbo sutarties. Atsižvelgiant į tai, kad dirbant savanoriškus darbus nėra visų požymių, būdingų darbo sutartims (pavyzdžiui, atlygintinumo už atliekamą darbą), savanoriški darbai automatiškai nėra laikomi nelegaliu darbu, todėl manytina, kad Darbo kodekso 98 straipsnio 2 dalies pripažinimas netekusia galios nesudaro pagrindo teigti, kad įstatymų leidėjas pripažįsta savanoriškus darbus nelegaliu darbu.

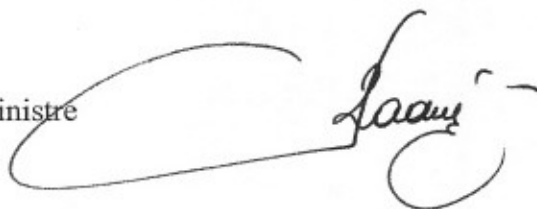
Darbo kodekso 93 straipsnyje yra reglamentuota darbo sutarties sąvoka ir apibrėžti pagrindiniai darbo sutarties požymiai. Darbo sutarties požymiai yra formuluojami kaip pagrindinės darbo sutarties šalių (darbdavio ir darbuotojo) pareigos. Minėtame straipsnyje yra numatyta darbdavio pareiga suteikti darbuotojui sutartyje nustatytą darbą, užtikrinti tinkamas darbo sąlygas, taip pat darbo atlygintinumo požymis, darbuotojo pareigos. Minėti požymiai (jų visuma) yra pagrindas atskirti darbo sutartį nuo panašių civilinių sutarčių. Manytina, kad sutartis dėl savanoriškų darbų atlikimo laikytina civiline sutartimi, kadangi ji neturi visų darbo sutarčiai būdingų požymių, dirbant savanoriškus darbus

nesusiklosto darbo teisiniai santykiai. Sutartiniai teisiniai santykiai apskritai turėtų būti arba reguliuojami įstatymu, arba šalys teises ir pareigas nustato pačia sutartimi.

Taip pat yra būtina atkreipti dėmesį į civiliniuose teisiniuose santykiuose galiojanti sutarties laisvės principą, įtvirtintą Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, taip pat sudaryti ir Civilinio kodekso nenumatytas sutartis, jeigu tai neprieštarauja įstatymams, o to paties straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad sutarties sąlygas šalys nustato *savo nuožiūra*, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas nustato imperatyviosios teisės normos. Šiuo atveju imperatyviosios teisės normos, manytina, apima tik įstatymų, bet ne poįstatyminių teisės aktų reikalavimus. Tokia išvada darytina sistemiškai vertinat Civilinio kodekso nuostatas ir atsižvelgiant į Civilinio kodekso 1.80 straipsnį, pagal kurį negalioja tik imperatyvioms įstatymo normoms prieštaraujantis sandoris. Savanoriškų darbų atlikimo sutarties šalys, sudarydamos bei vykdydamos sutartį dėl savanoriškų darbų atlikimo, gali vadovautis Civiliniame kodekse įtvirtintomis bendrosiomis sutarčių teisės normomis bei kitomis nuostatomis, jos turi teisę laisvai susitarti dėl savanoriškų darbų atlikimo sąlygų, neprieštarujančių įstatymams, o tuo pačiu turi teisę nustatyti ir išlaidų, patirtų dirbant savanoriškus darbus, kompensavimo tvarką.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Darbo kodekso 98 straipsnio 2 dalies pripažinimas netekusia galios bei Vyriausybės 2001 m. gruodžio 13 d. nutarimo Nr. 1511 „Dėl Savanoriškų darbų atlikimo sąlygų ir tvarkos patvirtinimo“ ir Vyriausybės 2002 m. gegužės 24 d. nutarimo Nr. 732 „Dėl Savanorišką darbą atliekančių asmenų išlaidų kompensavimo tvarkos patvirtinimo“ pripažinimas netekusiais galios nelaikytina teisinio reguliavimo spraga, priešingai – savanoriškų darbų atlikimo sutarties šalims sudarytos tinkamos prielaidos įgyvendinti sutarties laisvės principą, įtvirtintą Civilinio kodekso 6.156 straipsnyje. Tuo pačiu manytina, kad savanoriškų darbų atlikimo reglamentavimo Darbo kodekse bei jį įgyvendinančiuose poįstatyminiuose teisės aktuose atsisakymas nepaneigia savanoriškos veiklos svarbos, o juo labiau neužkerta kelio savanoriškos veiklos organizavimui.

Teisingumo viceministre

Eglė Radušytė